

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора, заслуженого юриста України Музичука Олександра Миколайовича на дисертацію Шапошника Андрія Сергійовича «Адміністративно-правові засади діяльності прокурора в Україні», яка подана на захист до разової спеціалізованої вченої ради у Сумському державному університеті на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081

Актуальність теми дисертаційного дослідження зумовлена наявністю комплексу проблемних та спірних питань, пов'язаних із регулюванням правових засад діяльності прокурора в Україні. Згідно з аналізом сучасної дійсності, сфера функціонування прокуратури перебуває під впливом ряду проблем, що виникають з різноманітних обставин. Постійні зміни в національному законодавстві, яке регулює діяльність прокуратури, викликають об'єктивне погіршення якості законотворчості та сприяють виникненню ситуацій законодавчих колізій. Важливою трудностю є неофіційне втягнення прокуратури у політичне поле держави, що порушує встановлені законодавством принципи політичної нейтральності прокуратури.

Реформування органів прокуратури також стикається із складнощами, оскільки цей процес може змінювати свої пріоритети в залежності від політичного ландшафту та зовнішніх чинників. Навіть при активізації заходів для поліпшення адміністративно-правового забезпечення діяльності прокуратури та удосконалення нормативно-правової бази, існують системні проблеми в цьому напрямку. Зокрема, на загальнодержавному рівні існує невизначеність поняття адміністративно-правового забезпечення прокуратури та методів її діяльності, відсутність чіткого визначення гілки влади, до якої відноситься цей орган, на відміну від європейського досвіду. Додатково виникає проблема у використанні

в нормативних актах суперечливого категоріально-понятійного апарату, а проблематика адміністративно-правових засад діяльності прокурора в Україні взагалі досі не була досліджена в юридичній доктрині.

Крім того, на наш погляд, одним із шляхів вирішення окреслених проблем, поряд з іншим, є наукове супроводження процесу реформування прокуратури України, який повинен відбуватися системно і мати чітку мету та засоби, а його ефективність повинна контролюватися на всіх етапах. Вагоме значення при цьому набуває сфера адміністративно-правових засад діяльності прокурора в Україні, оскільки вона регламентована нормами адміністративного права і спрямована на реалізацію покладених на даний орган функцій та повноважень з метою захисту прав і свобод людини, загальних інтересів суспільства та держави.

Зазначені аспекти вимагають законодавчого врегулювання та комплексного дослідження вказаної проблематики, що відображає актуальність обраної теми дослідження за авторством Шапошника А. С.

Як свідчить аналіз рецензованого дисертаційного дослідження, воно виконане в руслі загальнодержавних програм розвитку і відповідає науковим планам і темам Навчально-наукового інституту права Сумського державного університету. Зокрема, воно відповідає Переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 2023 року, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 07 вересня 2011 року № 942, Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2021–2025 роки (пункт 1.2 Удосконалення національної правової системи та її адаптації до європейського права). У дослідженні враховані рекомендації Резолюції 1862 (2012) Парламентської Асамблеї Ради Європи від 26 січня 2012 року (Щодо реформування прокуратури згідно з нормами Ради Європи. – пункт 9), а також Висновки №539/2009 Європейської комісії «За демократію через право» (Венеціанської комісії).

Основні положення дисертації відповідають пріоритетним напрямам науково-дослідних робіт Сумського державного університету та отримані в рамках реалізації НДР МОН України «Концептуальні засади реформування системи правоохоронних органів в сучасних умовах трансформації нагляду і контролю щодо забезпечення економічної безпеки України» (номер державної реєстрації – 55.15.02-22/24.3Ф-01), що виконується в Навчально-науковому інституті права Сумського державного університету.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій. Наукові положення, викладені у дисертації, ґрунтуються на використанні сучасних прийомів і методів наукового пізнання, що обрані із врахуванням визначеної мети та сформульованих завдань.

Мета дисертаційного дослідження полягає у комплексному аналізі адміністративно-правових засад організації діяльності прокурора в Україні, виробленні на цій основі науково-обґрунтованих пропозицій і рекомендацій, що спрямовані на удосконалення правового регулювання адміністративно-правових засад діяльності прокурора в Україні. Основними завданнями роботи є дослідження генезису та визначення основних етапів становлення органів української прокуратури, узагальнення теоретико-правових основ визначення місця прокуратури у системі органів державної влади та характеристика сучасного її положення серед них, аналіз поняття «адміністративно-правових засад діяльності прокурора» та характеристика сучасного стану нормативно-правового регулювання адміністративно-правових засад діяльності прокурора в Україні, здійснення правової характеристики керівних принципів організації та діяльності прокуратури України та дослідження незалежності прокурора як їх основи, характеристика адміністративно-правових методів та форм здійснення прокурором своїх повноважень з виконання покладених на нього функцій; дослідження теоретичних засад юридичної відповідальності прокурора як елемента адміністративно-правових засад його діяльності, характеристика

основних напрямків удосконалення адміністративно-правових засад діяльності прокурора в Україні, включаючи узагальнення зарубіжного досвіду реалізації адміністративно-правових засад діяльності прокуратури в іноземних країнах, визначення перспектив реформування організаційно-правових засад діяльності прокурора в Україні.

Методологія виконання дисертаційного дослідження зумовлена його метою та задачами і ґрунтується на застосуванні системи загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання, що забезпечило всебічність і об'єктивність при розкритті змісту досліджуваних явищ.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у зв'язку із діяльністю прокурора. Предмет дослідження складають адміністративно-правові засади діяльності прокурора в Україні.

Структура роботи сприяє досягненню поставленої мети та виконанню поставлених завдань. Достовірність і обґрунтованість результатів дисертації підтверджується використанням результатів досліджень провідних науковців в галузі теорії права, адміністративного, кримінального та інших галузей права, що дало змогу автору всебічно розглянути адміністративно-правові засади діяльності прокурора в Україні та надати практичні рекомендації по їх вдосконаленню. Для виконання дисертації опрацьовано достатню кількість наукових та нормативних джерел (253 найменування).

Винесені на захист положення характеризують роботу як комплексне монографічне дисертаційне дослідження, виконане дисертантом особисто.

Наукове та практичне значення роботи. Наукова новизна результатів наукового дослідження, наукових оцінок, пропозицій і рекомендацій, теоретичних узагальнень та висновків, які складають основний зміст дисертації Шапошника А.С., значною мірою зумовлюється актуальністю дослідження та обраним напрямом і полягає в тому, що дисертація є одним з перших у вітчизняній науці дослідженням адміністративно-правових засад діяльності

прокурора в Україні, в ході якого сформульовано низку нових теоретичних висновків та практичних узагальнень і пропозицій. У дисертаційному дослідженні відображається авторська позиція щодо певних теоретичних положень та розв'язання окремих правових проблем, пов'язаних з особливостями правового регулювання адміністративно-правових засад діяльності прокурора в Україні.

У дисертації висунуто низку положень, нових для теорії та важливих для юридичної практики, з яких на особливу увагу заслуговують наступні.

Рецензована робота логічно починається з дослідження теоретико-методологічних основ адміністративно-правових засад діяльності прокуратури України в Розділі 1, яке включає розгляд генезису становлення прокуратури України, визначення місця органів прокуратури в системі органів державної влади України, визначення поняття та нормативно-правового регулювання адміністративно-правових засад діяльності прокурора в Україні.

Дослідивши генезис виникнення та функціонування прокуратури на українських землях, автор наводить власну класифікацію 7 етапів становлення та розвитку прокуратури на українських землях, детально аргументуючи кожен етап періодизації.

Аналіз місця прокуратури в системі органів державної влади дозволив дисертанту зробити висновок про доцільність сучасної позиції законодавця про інтеграцію прокуратури до системи правосуддя, а таким чином і до механізму судової влади, згідно останніх запроваджених конституційних змін 2016 року. Тому чи не вперше у вітчизняній правовій доктрині в даному дисертаційному дослідженні автором було обґрунтовано позицію законодавця щодо віднесення правових норм щодо прокуратури України у Розділ VIII Основного Закону «Правосуддя». Однак, дисертант зазначає, що не дивлячись на звуження функцій прокуратури на законодавчому рівні та спроби віднести її до системи судової влади, важливо дотримуватися принципу виключності судів у здійсненні

правосуддя в Україні, подальші зміни повинні сприяти підвищенню ефективності роботи прокуратури та підвищенню довіри населення до її діяльності, що вбачається нам цілком справедливим.

В цьому ж розділі дисертаційної роботи дисертант досліджує правові засади діяльності прокуратури України та робить висновки про те, що терміни «засада» і «принцип» співвідносяться так, як загальне та частина, тобто засади являють собою більш загальне поняття, включаючи в себе принципи. «Правові засади діяльності прокурора» в Україні автор визначає як належну нормативно-правову та регламентаційну основу відповідної діяльності, що представлена сукупністю правових норм, які містяться в нормативно-правових актах різної юридичної сили та профільних програмних документах. До основних правових засад діяльності прокурора в Україні дисертант обґрунтовано відносить закріплені в законодавчих актах положення щодо принципів діяльності прокурора, методи діяльності прокурора та форми здійснення прокурором своїх повноважень з виконання покладених на нього функцій, а також юридичної відповідальності прокурора.

Щодо «адміністративно-правових засад діяльності прокурора» в Україні, Шапошник А.С. наводить власне авторське розуміння, до яких відносить «сукупність чинних правових норм, які закріплені у законодавстві України та які визначають основні принципи діяльності прокурора, методи діяльності прокурора, включаючи адміністративно-правові методи та форми здійснення прокурором своїх повноважень з виконання покладених на нього функцій, а також положення щодо юридичної відповідальності прокурора як посадової особи, що обіймає адміністративну посаду в органах прокуратури України». Подібне визначення наводиться у правовій доктрині вперше та являє собою наукову новизну.

У Розділі 2 дисертаційної роботи автор здійснює послідовну характеристику адміністративно-правових засад діяльності прокурора в Україні

(керівних принципів діяльності прокурора в Україні, адміністративно-правових методів та форм здійснення прокурором своїх повноважень з виконання покладених на нього функцій, основні засади юридичної відповідальності прокурора).

За підсумками проведеного дослідження дисертант наводить цілком логічні та правильні заключення. Так, автором встановлено, що керівні принципи, на яких будується інститут прокуратури в Україні, мають вирішальне значення для оцінки та розуміння діяльності прокуратури взагалі та прокурора зокрема, характеристика цих принципів надала авторові повне уявлення про сутність такої діяльності, дозволила виокремити її ключові характеристики та визначити її роль у правовій системі України. Дисертантом проаналізовано кожен з десяти керівних принципів діяльності прокурора, що закріплені у статті 3 Закону України «Про прокуратуру», виведено та обґрунтовано складові елементи кожного із принципів у практичній діяльності прокурора, встановлено наявність одинадцятого принципу серед керівних принципів діяльності прокурора – імперативу щодо того, що функції прокуратури України здійснюються виключно прокурорами, делегування функцій прокуратури, а також привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами не допускається.

Також автор наголошує, що окрему вагу має принцип незалежності прокурора у своїй діяльності. Дисертант доводить, що цей принцип є одним із основоположних принципів функціонування всієї системи органів прокуратури, сутність якого полягає в тому, що прокурор у своїй діяльності керується вимогами правових норм, а також власним внутрішнім переконанням. Під час здійснення повноважень, пов'язаних з реалізацією функцій прокуратури, прокурори є незалежними, самостійно приймають рішення про порядок здійснення таких повноважень, керуючись при цьому положеннями закону, а також зобов'язані виконувати лише такі вказівки прокурора вищого рівня, що

були надані з дотриманням вимог Закону України «Про прокуратуру». Автор також обґрунтовує двоаспектність вказаного принципу, а саме: 1) прокурор не підкорюється будь-яким органам влади і управління; 2) прокурор не підкорює собі будь-які інші органи. Також дисертантом досліджено і проаналізовано організаційну та функціональну сторони незалежності прокурора.

Саме тому Шапошник А.С. пропонує закріпити на конституційному рівні принцип незалежності прокурора, доповнивши ч. 2 ст. 131-1 Конституції України наступним змістом: «Організація та діяльність прокуратури визначається законом, є незалежною, що передбачає існування гарантій від незаконного політичного, матеріального або іншого впливу, тиску на прокурора щодо прийняття ним рішень при виконанні службових обов'язків та функцій прокуратури чи незаконного втручання у його професійну діяльність».

Загалом в даному розділі дослідження дисертант наводить ряд авторських пропозицій щодо практичного удосконалення норм існуючих законодавчих актів, що стосуються адміністративно-правових засад діяльності прокурора. Так, стосовно підсилення незалежності прокурора у його діяльності, автор також пропонує доповнити ч. 2 ст. 16 Закону України «Про прокуратуру» наступним положенням: «При виконанні службових обов'язків прокурор має бути незалежним від будь-якого впливу, тиску чи втручання в його професійну діяльність осіб, що не мають на те законних повноважень, у тому числі органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб, громадських об'єднань та інших громадських формувань, органів військового управління, органів контролю, їх посадових та службових осіб, органів управління, комерційних та некомерційних організацій, політичних партій, засобів масової інформації, банків та фінансових установ, їх керівників та службових осіб, а також фізичних осіб та інших суб'єктів, які прямо чи опосередковано можуть впливати на діяльність прокурора, зобов'язаний активно,

у визначений законодавством спосіб протистояти спробам посягання на його незалежність».

Аналізуючи адміністративно-правові методи діяльності прокурора через правові норми, які закріплюють статистику функціонування прокуратури (повноваження і функції прокурора) і зовнішній вираз (форми), що знаходять застосовувані методи – нормативні акти, які приймає прокурор у своїй діяльності, автор навів власну класифікацію та поєднав досліджені ним методи у чотири основні групи: 1) ті, які застосовуються прокурором на етапі досудового розслідування; 2) ті, які застосовуються під час здійснення прокурором міжнародного співробітництва; 3) ті, які застосовуються ним у судовому провадженні; 4) ті, які застосовуються прокурором на етапі виконання судових рішень. Також дисертантом здійснено ґрунтовне дослідження зовнішнього виразу (форми) кожної із цих груп методів.

Здійснивши дане дослідження, Шапошник А.С. також наводить власне визначення досліджуваних методів, яке звісно має набути подальшої актуалізації та подальшого розвитку у полі вітчизняної правової науки. Так, під «адміністративно-правовими методами діяльності прокурора» він розуміє визначені національним законодавством способи і прийоми впливу, які використовує прокурор у своїй діяльності під час реалізації ним своїх повноважень з виконання покладених на нього функцій, включаючи адміністративний примус та інші спеціальні методи (організаційні та функціональні), що знаходять зовнішню форму свого виразу у вигляді нормативно-правового акту, який приймає прокурор за підсумками своєї діяльності.

Щодо положень юридичної відповідальності прокурора, дисертантом зроблено висновки про те, що юридична відповідальність працівників прокуратури є специфічним видом відповідальності, що визначається державою на рівні закону, забезпечується можливістю застосування державного примусу та

виконується спеціально уповноваженими органами (особами), пов'язана зі спеціальним правовим статусом прокурора як посадової (службової) особи, додатковими обов'язками та гарантіями незалежності, а також виражається у негативних наслідках особистого та організаційного характеру щодо прокурора, здійснюється в особливій правовій формі, яка чітко передбачена законом, та настає виключно у разі скоєння правопорушення. І тут автором здійснено дослідження дисциплінарної відповідальності прокурора як одного з видів юридичної відповідальності та встановлено, що врахування специфіки статусу прокурора, який займає адміністративну посаду, у Законі України «Про прокуратуру» реалізовано не повністю і потребує додаткової деталізації. Це дозволило дисертанту запропонувати власні кроки для подальшого вирішення виявленої проблеми. Також ним обґрунтовано доповнення норм ч. 4 ст. 43 Закону України «Про прокуратуру», де слід зазначити: «грубим порушенням правил прокурорської етики слід вважати таке правопорушення, вчинене прокурором, що несе за собою юридичні наслідки у кримінальному провадженні та полягає у прийнятті прокурором протиправних рішень, пропуску встановлених строків або невчиненні належних дій чи допущення бездіяльності, яке виражається у спричиненні прямої матеріальної шкоди державним та (або) суспільним інтересам».

З огляду на важливість забезпечення незалежності прокурора у його діяльності, на якому дисертант неодноразово наголошує, автором запропоновано подальший розгляд у правовій доктрині питання про встановлення гарантій недоторканості прокурора при застосуванні будь-якого виду юридичної відповідальності та заходів державного примусу. Такі гарантії, на його думку, можуть включати інститут недоторканості прокурорів, який передбачає особливий порядок притягнення до кримінальної, адміністративної чи майнової відповідальності, провадження у кримінальних справах, особливий порядок застосування деяких слідчих та оперативних заходів. Реалізація цих гарантій, як

зазначає дисертант, допоможе забезпечити прокурорам виконання своїх функцій без залежності від впливу інших гілок влади та забезпечить надійний захист прав та свобод громадян.

У Розділі 3 дисертації автор здійснює дослідження основних напрямків удосконалення адміністративно-правових засад діяльності прокурора в Україні. В даному розділі дослідження цілком правильно було, на нашу думку, аналізувати адміністративно-правові засади діяльності прокуратури у зарубіжних країнах, а також перспективи реформування організаційно-правових засад діяльності прокурора в Україні.

На конкретних прикладах та аналізі позитивного досвіду діяльності органів прокуратури США та європейських країн, порівнянні їх основних функцій, організаційно-правової структури дисертантом зроблено висновок, що єдиної та цілісної моделі прокуратури, яка б була притаманна зарубіжним державам та державам Європи не існує і це обумовлено наявністю низки чинників таких, як соціально-економічний стан країни, політична ситуація та її стабільність, стан громадянської свідомості тощо. Більш того, функції та обов'язки, покладені на органи прокуратури тієї чи іншої держави, реалізуються різними правовими механізмами, визначеними національними законодавствами країн. А здійснивши аналіз особливостей адміністративно-правових засад діяльності прокуратур зарубіжних країн, дисертантом встановлено, що поряд з низкою відмінностей, які існують у функціонуванні досліджених країн, насамперед пов'язаних із такими чинниками, як особливості національного законодавства та історичного розвитку органів прокуратури, місця прокуратури в системі державних органів, належність до певної правової сім'ї тощо, існують і спільні риси, головною з яких для всіх моделей прокуратур зарубіжних країн, є неухильне дотримання принципів політичної нейтральності та незалежності працівників прокуратури, відсутність особистої зацікавленості під час розгляду справ, здійснення захисту інтересів держави під час судових процесів. І тут автором наголошено, що у практиці

запозичення досвіду законодавчого регулювання адміністративно-правових засад діяльності прокуратури та її посадових осіб зарубіжних країн та впровадження європейських стандартів необхідно враховувати реалії сьогодення в діяльності органів прокуратури в Україні, а саме: значну завантаженість, кадрове голодування, недостатність фінансування. Окремо констатовано, що негайно слід запроваджувати в Україні, так це досвід європейських країн щодо гарантій незалежності прокурора на прикладі Німеччини, Франції або Латвії.

Щодо перспектив реформування адміністративно-правових засад діяльності прокурора в Україні, дисертант обґрунтовує здійснення таких основних напрямків, як: 1) необхідність чіткого визначення місця прокуратури у механізмі держави серед органів державної влади; 2) доцільність впровадження спеціалізації прокурорів, яка може би відігравати важливу роль у підвищенні професійності прокурорів і ефективності їхньої діяльності. Запропоновано положення ч. 1 ст. 3 Закону України «Про прокуратуру» доповнити наступним змістом «діяльність прокуратури ґрунтується на засадах...»: п. 11 ч. 1 ст. 3 «спеціалізації побудови системи прокуратури у відокремлених предметних сферах діяльності. Предметними сферами можуть бути, як вказує автор, кіберзлочинність, міжнародна контрабанда, відмивання грошей, фінансові операції міжнародного масштабу та інші сфери новітньої злочинності»; 3) дотримання гарантій незалежності прокурора при його призначенні, при виконанні професійних обов'язків та при просуванні по службі, а також захисту прокурора від необґрунтованого накладення дисциплінарних стягнень; 4) необхідність діджиталізації роботи прокурора (впровадження інформаційно-аналітичної системи управління процесами досудового розслідування є одним з елементів реформи прокуратури, що покращить процес нагляду за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство тощо).

Також у даному розділі дослідження автор пропонує чіткі і зрозумілі практичні кроки щодо стимулювання підвищення якості діяльності прокурорів, безперервного їх навчання, заохочення до впровадження інновацій та діджиталізації: впровадження системи оцінювання якості роботи прокурора; впровадження системи вимірювання та регулювання навантаження на прокурорів; впровадження системи підвищення кваліфікації для прокурорів; впровадження чітких та об'єктивних критеріїв для кар'єрного зростання прокурорів та незалежності при просуванні по службі; удосконалення мотиваційних механізмів для стимулювання та збереження професіоналів.

Щодо удосконалення законодавчих засад незалежності прокурорів, в даному розділі дослідження дисертантом наведено головні напрямки здійснення такої реформи.

В цілому на підставі аналізу основних адміністративно-правові засад організації діяльності прокурора в Україні, автором зроблено підсумкове заключення про те, що незалежність прокурора являє собою фундаментальну їх основу та запропоновано п. 5 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про прокуратуру» доповнити наступним змістом «діяльність прокуратури ґрунтується на засадах... 5) незалежності прокурорів, що передбачає існування гарантій від незаконного політичного, матеріального чи іншого впливу на прокурора щодо прийняття ним рішень при виконанні службових обов'язків, незалежності при виконанні професійних обов'язків від незаконних впливів, незалежності при просуванні прокурорів по службі».

Апробація результатів дисертаційного дослідження. Аналіз рецензованого дисертаційного дослідження свідчить, що основні його результати викладено в десяти статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України та п'яти тезах доповідей у матеріалах науково-практичних конференцій.

Оформлення дисертації здійснено належним чином та повністю відповідає вимогам, що висуваються до такого виду робіт у наказі Міністерства освіти і

науки України «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40.

Зміст дисертації свідчить про написання її українською мовою в науковому стилі.

Водночас дисертаційне дослідження Шапошника Андрія Сергійовича «Адміністративно-правові засади діяльності прокурора в Україні», як і будь-яка наукова робота містить дискусійні та спірні моменти, розкриття яких під час публічного захисту сприятиме більш повній та об'єктивній оцінці результатів дослідження отриманих автором.

1. На стор. 84 автор зазначає, що до правових засад діяльності прокурора слід відносити і методи такої діяльності, оскільки за допомогою них здійснюється правовий вплив на суспільні відносини у відповідній сфері з метою їх регулювання та упорядкування. Позитивне враження від наведеного висновку посилюється би, якби автор навів більш ґрунтовну аргументацію, чому це ж саме стосується і діяльності прокурора.

2. На стор. 108 дисертант включає принцип справедливості до складових принципу законності, але це є дещо спірним питанням, тому така позиція потребує додаткового уточнення, оскільки принцип справедливості, який теж є ключовим і основоположним, можна виводити в окрему самостійну ланку.

3. На стор. 120 автор зазначає, що «на практиці тиск на прокурорів є поширеним явищем. Різні кола суб'єктів застосовують правові механізми, що часто не узгоджуються між собою. Такі ситуації мають місце, зокрема, при направленні скарг народними депутатами України у кримінальних провадженнях, які не є учасниками таких проваджень. Можна говорити, що у такий спосіб вчиняється тиск на прокурора. Однак, таке втручання суперечить КПК України. Виходом з такої ситуації вважаємо обмеження на законодавчому рівні права на втручання у діяльність прокурора, обмеження на подання скарг та звернень з цього приводу суб'єктами, які згідно КПК України не є учасниками

кримінального провадження». Хотілося б більш детально з'ясувати, як саме на практиці дисертант бачить вирішення цієї проблематики.

4. На стор. 195 автор зазначає, що в Україні слід запроваджувати досвід функціонування прокуратур зарубіжних країн, зокрема Франції. При цьому, аналізуючи діяльність прокуратури Франції на стор. 179 вказує, що «прокуратура у Франції є не просто незалежною, але окрім іншого, може фактично підмінити собою орган дізнання та і в цілому провести у справі всі необхідні слідчі дії». Хотілось би почути думку автора про доцільність надання такого об'єму незалежності органам прокуратури в Україні і чи не поверне це її до радянської моделі з надто широкими повноваженнями?

5. На стор. 220–221 дисертант наводить чинники забезпечення незалежності прокурорів від незаконних впливів, серед яких зазначає унеможливлення безпідставних перевірок прокуратури нижчого рівня з боку прокуратури вищого рівня, забезпечення прозорості процедури призначення та звільнення прокурора з посади на основі оцінювання об'єктивних критеріїв. Хотілося б почути думку автора, як він вбачає реалізацію цих механізмів на практиці.

Разом з тим, не дивлячись на висловлені зауваження, які мають більше дискусійних характер, є підстави вважати, що дисертація Шапошника Андрія Сергійовича «Адміністративно-правові засади діяльності прокурора в Україні» носить характер самостійної, достатньо кваліфікованої наукової праці, в якій отримано нові результати у дослідженні адміністративно-правових засад діяльності прокурора в Україні. Рецензована дисертація містить раніше не представлені положення, отримані автором особисто. Нові науково обґрунтовані результати у сфері правової науки розв'язують важливу науково-прикладну проблему. Дисертація має відповідну наукову цінність і містить важливі положення для подальшого розвитку та вдосконалення чинного законодавства у сфері діяльності органів прокуратури та прокурорів в Україні.

Зважаючи на викладене, вважаю, що дисертація на тему «Адміністративно-правові засади діяльності прокурора в Україні», яка підготовлена за спеціальністю 081 «Право», відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктор філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 р. № 44, а її автор – Шапошник Андрій Сергійович, заслуговує здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

ОФІЦІЙНИЙ ОПОНЕНТ

Проректор
Харківського національного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України

Олександр МУЗИЧУК

